

eller Sprogene kunne give, Historien er saa at sige Loppunktet paa den sproglige Dannelse, den, der beskæftiger sig med Menneskelivet, Mennesketanken, medens det mathematisk og naturvidenskabelige Studium er det, der aabner Diet for den ydre Verden, Objektterne, med hvilke Følelserne Intet have at gjøre, og hvor man lærer at bise sig ind under den strenge Lov. Begge disse Sider ere nødvendige, men deraf følger ikke, at man skal have selvstændige Kundskaber i disse Sager. Hvorfor overfer man dette? Det er, fordi man helt igjennem mangler pædagogisk Dannelse. Derfor vilde et af de Midler, hvorved man kunde virke Noget i den Retning, være, om den høitærede Minister og det ærede Thing vilde hjælpe til, at der i Overensstemmelse med de Distrikter, der ere saa stærkt fremme rundt omkring blandt Enkeltmand, gjøres Noget for en virkelig paalidelig Uddannelse i pædagogisk Retning af de Folk, der senere skulle undervise. Da vilde disse ikke som nu ganske naturlig føres til at søge at bringe Eleverne vidt i Henseende til positive Kundskaber uden at se hen til, at denne Kundskab kjøbes ved, at de ikke komme vidt nok i rent aandelig Uddannelse. Jeg tror ogsaa, at en af de Institutioner, som vi have faaet i den senere Tid, ikke i den Henseende er saa gunstig, som man vil gjøre den til, det er nemlig den stærke Kontrolleren, den hele Undervisningsinspektion med dens store Apparat, der aldeles nødvendig fører med sig, at der paa Lærerne kommer til at hvile et Tryk for at komme tilende med Alting. Se blot hen paa vore Lærebøger, f. Ex. den historiske Lærebog, som førdres til den lille Præliminærexamen, altsaa til den mindste, der eksisterer. Det bruger man Allens „Mindre Lærebog“; i den vil man under en af vore Konger finde opregnet en Del berømte Mænd, f. Ex. Mathematikeren Steno. Jeg gad nu vide, hvad Nytte en Dreng eller et ungt Menneske paa det Alderstrin skulde have af at vide, at der har levet en Mand, der hed Steno, naar han forresten ikke har Begreb om; hvad Nytte denne har gjort, eller om Indholdet af, hvad han har skrevet, eller Sigt. Og Drengen skal dog kjende ham til Examen, naar det bliver forlangt, at han skal opregne alle de berømte Mænd under den Konge. Det er netop denne Mangel, der paa saa mange Maader træder frem i vor hele Undervisning, og der kan Administrationen gjøre Meget, den kan hævde, at man ikke saaledes skal overvælde Eleverne med Masser af unyttigt Stof. Dette var imidlertid en lille Digression, som jeg ikke havde tænkt at komme ind paa, men som hænger sammen med den Grundbetragtning, at jeg holder fast ved Lævelingen, fordi den aabner en Leilighed til ikke at overvælde med alle Sagene i dette store Omfang. Nu er det ganske vist, at Lævelingen, saaledes som den blev gennemført, er overmaade uheldig, og det viser altid, hvor vanstelig det er at komme bort fra de gamle Traditioner; man luffer paa

et Sted, men saa aabner det sig ganske naturligt paa et andet Sted, man affkaffer eet Sag, pludselig dukker et nyt op, som man har kaldt Oldnordisk, og som man fortæller om, at det skal være saa gunstigt for Udviklingen af vor Sprogbevidsthed, vække vor nationale Følelse osv. Jeg gad høre en nærmere og grundigere Udvikling af, hvorledes dette skal gaa til med dette Sprog i den Tid, der kan anvendes dertil, end jeg hidtil har været istand til at faae at høre. Jeg kan ikke Oldnordisk og har ikke det Mod, som den ærede Læser, der forskaffede Latinen og Græksen i høieste Grad uden at kjende det allermindste til den. Det tør jeg nu ikke, men jeg har dog den Erfaring, at jeg har set i Skolen, hvad Nytte det har gjort, set, om det virkelig har influeret paa Børnenes Sprogudvikling, om det har lært dem at skjelne mellem rent Danst og Germanismer, som dog er det allernærmest Liggende; jeg tror det ikke, jeg har ikke kunnet se det.

Jeg vilde altsaa ønske, at den høitærede Minister vilde lægge sin Akcent ikke paa at vende tilbage til det Gamle, men derimod paa at benytte det Nuværende paa en saadan Maade, at det virkelig kunde give det, som ogsaa han stillede som et Maal, nemlig den aandelige Udvikling af det unge Menneske. Enkeltheder skal jeg ikke komme videre ind paa, da de saa ofte have været forhandlede her, men Erfaringen har dog vist, at der er nogle enkelte Punkter, hvor Undervisningen i høi Grad kunde lettes, og naar jeg skulde nævne, hvad der i denne Lov i den Henseende til en vis Grad tiltaler mig, idet jeg som sagt maa erklære mig som Modstander af det at opgive Lævelingen, saa er det et Par Punkter. De to Klasser skal jeg slet ikke dødsel ved, jeg har kæmpet for dem, og jeg anser det fremdeles for heldigt at beholde dem, men jeg vil tilføje, at jeg vil ikke kæmpe for dem i dette Øieblik, thi jeg vilde isorveien vide, at jeg blev slaaet paa dette Øbet. Saa smut og rigtig Lanten end er, saa tror jeg ikke, at det vil nytte Ministeren i Forbindelse med dem, der tænke som han, at forsøge at gennemføre den. Et af de Punkter derimod, hvor Trykket nu viser sig stærkest, er Optagelsesklassen, den nederste Klasse. Der førdres nemlig ganske mærkværdige Ting, som en Dreng paa 12 Aar skal kunne for at komme ind i denne Klasse, hvilke vilde kunne reduceres meget og gjøre det lettere for Eleven at finde sig tilrette i de nye Klasser. Jeg vil blot tage et enkelt Exempel, som forekommer mig at se aldeles mærkværdigt ud. For at en Dreng skal kunne optages i en lærd Skole, fordrer man, at han skal have læst hele Historien, skeletagtig, saa kommer han i Skolen og lærer i fire Aar affkurat det Samme efter en lidt større Bog, og i de øverste Klasser lærer han saa det Samme for tredje Gang efter en endnu lidt større Bog. Min Forstand svimler ligeoverfor den Ordning;